МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Педагогічний факультет
Кафедра початкової освіти та освітніх інновацій

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПЕРЕКЛАД ТА РЕДАГУВАННЯ НАУКОВИХ ТЕКСТІВ»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»
Спеціальність А 3 Початкова освіта
Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
початкової освіти та освітніх інновацій.
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 року.

Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Переклад та редагування наукових текстів
Викладач (-і)	проф. Білавич Г.В.
Контактний телефон викладача	
E-mail викладача	ifosuhcvas@gmail.com
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Середа, 17.30, ауд. 704.

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предмет вивчення навчальної дисципліни.

Курс «Переклад та редагування наукових текстів» пропонується як вибіркова дисципліна для здобувачів освіти, які навчаються на 4-му курсі. Студенти як автори кваліфікаційних наукових робіт повинні володіти українською науковою мовою для здійснення своїх наукових студій. У сучасній науці важливо знайти своє місце, сформувати власну систему наукових поглядів у межах тієї чи іншої наукової сфери. Кожна наукова галузь має як загальну, так і спеціальну термінологію, що формувалася протягом історичного розвитку мови. Уміння нею користуватися в процесі наукової діяльності є надзвичайно важливим для формування компетенцій магістранта-науковця. Важливе місце в цьому процесі належить перекладу та редагуванню наукових текстів.

У процесі вивчення української наукової мови здобувач вищої освіти повинен навчитися правильно будувати наукове висловлення, зокрема писемне, розуміти особливості жанрової будови того чи іншого висловлення, уживати відповідні мовні засоби, уміти екологізувати науковий текст. Наукове висловлення повинне відповідати таким вимогам, як академічна доброчесність, нормативність, точність, логічність, наукова обґрунтованість, послідовність і правильність викладу матеріалу, сила впливу й переконаність висновків тощо. Важливо володіти навичками мовного еколога, стати саморедактором наукової праці. Культура наукового мовлення – умова володіння майстерністю наукової комунікації. У процесі вивчення дисципліни «Переклад та редагування наукових текстів» акцент зроблено на нормативності української наукової мови. Увиразнено типові мовні помилки, які трапляються в процесі перекладу наукових текстів, під час написання кваліфікаційної роботи/курсової роботи/наукової статті тощо.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета курсу «Переклад та редагування наукових текстів» - набуття теоретичних знань та розвиток практичних навичок із наукової комунікації, перекладу та редагування наукового тексту, умінь складати часто вживані в науковій та професійній діяльності документи,

продукувати мовноекологічні якісні наукові тексти, щоб забезпечити в такий спосіб належний рівень підготовки й захисту кваліфікаційної роботи (курсової роботи зокрема).

Основними цілями курсу є:

1) опанувати основну загальнонаукову термінологію, поняття про екологію українського наукового тексту; засвоїти різні види наукового дискурсу;

2) здобуття базових знань про особливості перекладу наукового тексту; ознайомлення студентів з основними положеннями сучасного перекладознавства та редакторського опрацювання тексту перекладу, специфікою перекладу текстів педагогічної проблематики, виконаних близькоспорідненими та віддаленими мовам;

3) ознайомлення з новітніми надбаннями з екології української наукової мови, зі стилістики, лексикології, перекладознавства тощо, які забезпечують ефективні переклад та редагування перекладів текстів наукового стилю;

4) опанувати навичками редагування власного наукового тексту, його писемної презентації; усвідомити важливість дотримання принципів академічної доброчесності в процесі перекладу наукового тексту;

5) з'ясувати особливості формально-наукової й мовно-прагматичної організації наукового документа; оволодіти писемним науковим мовленням; сформувати на теоретичному рівні знання і вміння кваліфікованої підготовки наукової роботи, ознайомити з основними особливостями наукового мовлення у педагогічній галузі, із закономірностями функціонального стилю наукової літератури, способом викладу матеріалу в науковому дослідженні;

6) усвідомити особливості культури наукової мови, розуміння особливостей наукової комунікації в інтернеті; інтенсифікувати наукову роботу здобувачів вищої освіти за допомогою спеціальної уваги до їхньої професійної готовності займатися науково-дослідницькою діяльністю, виховувати повагу до української літературної мови, формувати чітке розуміння ролі державної мови у професійній і науковій діяльності;

7) формувати здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних наукових джерел.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні,культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-4. Здатність працювати в команді, міжособистісної взаємодії.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності:

СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, компетентності: використовувати

відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної. проєктувати та реалізовувати науково-експериментальну діяльність у системі початкової освіти в широких мультидисциплінарних контекстах.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

СК-13. Здатність до формування у здобувачів початкової освіти інфомедійної грамотності, критичного мислення та умінь аналізувати медійну інформацію.

СК-14. Здатність здійснювати професійну діяльність за умов регіонального освітнього середовища.

Результати навчання.

ПР-01 Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР-02 Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПР-03 Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.

ПР-04 Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.

ПР-06 Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР-07 Планувати та здійснювати освітній процес з урахуванням вікових, індивідуальних, особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-09 Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР-12 Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПР-17 Формувати критичне мислення та інфомедійну грамотність учнів початкових класів.

ПР-18 Використовувати особливості регіонального освітнього середовища для ефективного навчання і виховання учнів початкової школи.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12/2

семінарські заняття / практичні / лабораторні	18/8
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
8	Початкова освіта	4	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Вступ. Мета і завдання курсу. Науковий стиль української мови. Академічна доброчесність. Положення про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». URL: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату.	2	2	10
Тема 2. Мовні засоби наукового стилю. Комунікативна компетенція у кваліфікаційній професіограмі фахівця. Мовленнєва культура здобувача вищої освіти як майбутнього науковця – автора кваліфікаційної наукової роботи.	2	4	6
Тема 3. Екологія української наукової мови. Лексико-стилістичні особливості наукового стилю. Лексичні та синтаксичні трансформації. Редагування тексту перекладу	2	4	10
Тема 4. Переклад наукового тексту. Суть і види перекладу Типові помилки під час перекладу наукових тексті українською мовою. Переклад термінів.	2	2	10
Тема 5. Редагування наукового тексту. Редагування текстів перекладу, пов’язаних із педагогічною діяльністю. Мовне оформлення частин роботи. Цитати. Основні правила бібліографічного опису джерел, оформлювання покликань.	2	2	10
Тема 6. Основні вимоги до виконання та оформлювання кваліфікаційної наукової роботи. Редагування текстів	2	4	14

перекладу наукових статей. Саморедагування курсової роботи.			

6. Система оцінювання навчальної дисципліни	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Виконання завдань пізніше встановленого терміну визначаються п. 5 Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ "Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника " (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf Неприпустимою є невідповідна поведінка під час заняття. За умов дистанційного навчання студенти працюють з увімкненими камерами. Студент може отримати додаткові бали згідно з «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ "Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника " (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf. Додаткові бали отримують студенти за участь у науковому гуртку «Мовні екологи». Рейтинг успішності студента складається з його активності на лекційних і практичних заняттях, отриманих балів за виконання самостійної роботи, письмових (тестових) та творчих робіт (переклад та редагування наукового тексту), редагування курсової роботи. Ураховується участь студентів у науково-дослідницькій роботі (підготовка тез, підготовка наукових статей, підготовка доповідей на науково-практичну конференцію, участь у роботі наукового гуртка тощо) – до 10 заохочувальних балів.
Вимоги до письмових робіт	Студент повинен, окрім теоретичних знань, демонструвати вміння їх практичного застосування, ідеться про навички писемного наукового мовлення, володіння навичками наукової комунікації, наукової доброчесності, перекладу наукового тексту, його мовної екологізації. Обов'язковим для отримання допуску до заліку є виконання самостійної роботи в повному обсязі, написання контрольної роботи (20 балів) та відпрацювання практичних занять (10 балів). У процесі виставлення рейтингового підсумкового балу (так званий поточний контроль – 50 балів) ураховується присутність студента на заняттях, його активність під час практичних занять; відсутність чи наявність плагіату під час виконання курсової роботи, а також результати відпрацювання з пропущених із поважної причини занять. За потреби студент може отримати індивідуальні онлайн-консультації через вайбер, зум, телефонічно. Контактні дані для онлайн допомоги та консультування: ifosuhcvas@gmail.com Оцінювання протягом семестру проводиться у формі мікровикладання (демонстрація та аналіз навичок академічного письма, аналіз наукових

	текстів). Усі роботи повинні бути виконані самостійно. Індивідуальні завдання, схожі між собою, а також плагіат будуть відхилені.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50% запропонованих завдань.

Підсумковий контроль	Форма контролю – залік. Форма складання - письмова. Підсумкова амостійна робота – форма підсумкового контролю. Вона складається з виконання тестових завдань до курсу «Переклад та редагування наукового тексту» (20 балів), підготовки наукового матеріалу для курсової роботи (20 балів), мовної екологізації тексту курсової роботи (10 балів).

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: передбачено виконання тестових завдань, а також підготовка наукового матеріалу для курсової роботи, написаного на основі перекладу іноземних джерел та редагування наукового тексту. Академічна доброчесність: очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату.

Відвідування занять: Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття. відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ "Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf»)

Відвідування занять є важливим складником навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції і практичні зайняття курсу. Обов'язкове відпрацювання у формі: усного та письмового опитування, виконання тестів, підготовки творчих проєктів.

Студенти повинні виявити достатній рівень теоретичних знань з пропущеної теми, а також показати вміння їх практичного застосування. Відпрацювання пропущених занять відбувається у формі індивідуальної бесіди під час годин, відведених на консультування студентів. Якщо студенти претендують на позитивну оцінку, необхідно виявляти активність і комунікабельність на кожному занятті, бути готовим до імпровізації та творчості.

Неформальна освіта: Перезарахування результатів передбачене згідно з «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf :

8. Рекомендована література

Положення про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». URL: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату.

Актуальні питання перекладу: міжмовний і міжкультурний вимір. Колективна монографія. Ред. Алла Архангельська. Оломоуц : Університет ім. Ф. Палацького, 2014. 218 с.

Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити: Посібник [За ред. О. Сербенської]. Львів: Світ, 1994. 152 с.

Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів: Світ, 2003. 434 с.

Баклан І. М., Лисенко Г. Л., Чепурна З. В. Основи перекладу – міст між теорією і практикою (німецько-український напрям): підручник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2019. 204 с. URL: https://ela.kpi.ua/handle/123456789/29034

Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підруч. Київ: Академія, 2004. 342 с.

Білавич Г. Екологія українського наукового мовлення. Монографія. Вид. 2-ге, доп. Івано-Франківськ : НАЇР, 2020. 340 с.

Білавич Г., Перчик М., Павлюк А., Пилипів М. Стан розвитку комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи. *Молодь і ринок*. 2021. № 3 (187). С. 24-28. DOI: https://doi.org/10.24919/2617-0825.3/189.2021

Білавич Г., Савчук Б., Ільницький В., Федчишин Н. Культура наукового мовлення майбутнього магістра як складник його професійної компетентності. *Гірська школа Українських Карпат*. 2020. № 23. С. 75-81. doi: 10.15330/msuc.2020.23.75-80.

Білавич Г., Перчик М., Павлюк А., Озарко В. Екологія мовлення здобувача освіти: теоретичний і практичний аспекти. *Гірська школа Українських Карпат*. 2021. № 25. С. 64-68.

Білавич Г., Савчук Б., Клепар М., Гнатишин С. Українське наукове мовлення в контексті професійної підготовки майбутніх фахівців. *Медична освіта*. 2022. № 2. С. 76-82. https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/med_osvita/article/view/13271

Білавич Г. Формування мовленнєвої обізнаності майбутніх педагогів. Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : ПП «ТУР-ІНТЕЛЕКТ», 2014. 60 с.

Білавич Г., Лисечко Т., Стамбульська Т. Говорімо українською мовою правильно! Івано-Франківськ, 2012. 60 с.

Грищенко У. М., Грищенко О. М., Борисенко В. А. Основи наукових досліджень. Навч. посібник. К.: Слово, 2001. 250 с.

Зарицький М. С. Переклад: створення та редагування : [посібник]. Київ: Парламентське видавництво, 2004. 120 с.

Здобувачу наукового ступеня: Методичні рекомендації / Упоряд. С.В. Сьомін. Київ: МАУП, 2002. 184 с.

Зелінська Н.В. Теоретичні засади роботи редактора над літературною формою твору. [Літературне опрацювання тексту]: Навч. посібник. Київ: УМК ВО, 1999. 76 с.

Іванченко Р.Г. Літературне редагування: репр. вид. Київ, 2003. 248 с.

Капелюшний А.О. Редагування в засобах масової інформації: Навч. посібник. 2-ге вид., випр. і допов. Львів: ПАІС, 2009. 431 с.

Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2002. 564 с.

Кияк Т. Р., Огуй О. Д., Науменко А. М. Теорія та практика перекладу. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: Нова Книга, 2006. 592 с.

Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу: Навч. посібник для студентів. Київ: Юніверс, 2003. 280 с.

Новий правопис української мови 2019 рік. URL: https://osvitoria.media/experience/novyj-pravopys-povnyj-tekst-ta-osnovni-zminy/

Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилістика української мови. Київ: Вища школа, 2003. 411 с.

Методичні рекомендації до написання дипломної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти: навчально-методичне видання. Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 013 Початкова освіта. / Укладачі: Н.І. Луцан, І.Б. Червінська, Л.І. Хімчук. Івано-Франківськ: ПНУ Е-видання, 2023. 68 с.

Михайлова О. Г., Сидоренко А. А., Сухопар В. Ф. Українське наукове мовлення. Лексичні та граматичні особливості: [навч. посіб.]. Харків, 2000. 97 с.

Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: навч. посібник з алгоритмічними приписами. 3-тє вид. перероб. та доп. Київ: ЦУЛ, 2016. 426 с.

Основи теорії редагування перекладів : конспект лекцій / Укладач : Ребрій О. В. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. 88 с.
Партико З.В. Загальне редагування: нормативні основи: Навч. посібник. Львів: Афіша, 2001. 416 с.
Пономарів О. Культура мови. Мовностилістичні поради. Київ: Либідь, 1999. 238 с.
Різун В.В. Літературне редагування: підручник. Київ: Либідь, 1996. 240 с.
Селегій П.О. Науковий жаргон: основні ознаки та причини появи. Київ, 2003. 292 с.
Семеног О.М. Культура української мови: Навч. посібник. Київ: ВЦ „Академія”, 2010. 216 с.
Сурмін Ю. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація. Київ: НАДУ, 2008. 345 с.
Феллер М.Д. Довідник коректора / М.Д. Феллер, І.С. Квітко, М.Г. Шевченко. Харків: Книжкова палата УРСР, 1972. 408 с.
Чередниченко О. І. Про мову і переклад. Київ: Либідь, 2007. 248 с.
Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник / С.В. Шевчук, І.В. Клименко. Київ: Алерта, 2010. 696 с.
Інтернет-ресурси:
uaport.net/cat/site/www.ulif.org.uaulif
articles.global-katalog.com/item123481.html
mova.dn.ua/content/view/113/26
www.slovnyk.net (великий тлумачний словник сучасної української мови онлайн, 207000 словникових статей та близько 18000 фразеологізмів)
http://80.78.37.38 (лінгвістичний портал, частотний словник сучасної поетичної лексики української мови, електронний підручник української мови. Комп’ютерний тезаурус)
www.ulif.org.ua (словники України наживо: словозміна, синонімія, антонімія, фразеологія)
www.pereklad.kiev.ua (сайт Лабораторії наукового перекладу)
http://ukrskor.info (словник скорочень наживо) http://litopys.org.ua (електронна версія енциклопедії «Українська мова»)
http://dict.linux.org.ua/dict (англо-український переклад)
http://www.webber.net.ua/NEWDICT/ (національна програма «Словники України»)
Підручники, статті, монографії, посібники, методичні рекомендації, словники https://www.twirpx.com/
Підручники, статті, монографії, словники https://www.academia.edu
Тлумачний словник та тезаурус У. Уебстера http://www.merriam-webster.com
Словник сучасної англійської мови видавництва Longman http://www.ldoceonline.com
Британська енциклопедія http://www.britannica.com/

Викладач: ***Білавич Г.В.,*** *професор кафедри початкової освіти та освітніх інновацій*